

Fokusgrupp för anhöriga till boende i vård- och omsorgsboende i Tyresö

2022-11-30

Maria Söder

tyresö kommun

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	4
1.1	Syfte	4
2	Inledning	4
3	Resultat	5
3.1	Inflytande och delaktighet.....	5
3.2	Sociala aktiviteter.....	6
3.3	Inom- och utomhusmiljö.....	7
3.4	Utvärdering av fokusgruppen.....	7
4	Sammanfattning	8

1 Bakgrund

Med anledning av ett försämrat resultat i årets nationella brukarundersökning *Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?* tog äldre- och omsorgsförvaltningen fram åtgärder som en del i ett utvecklings- och förbättringsarbete. En av åtgärderna var att ta del av anhörigas upplevelser och erfarenhet av den vård och omsorg som ges i kommunens vård- och omsorgsboenden med fokus på 3 områden, inflytande och delaktighet, sociala aktiviteter samt inom- och utomhusmiljön.

1.1 Syfte

Syftet med fokusgruppen var att ta del av och samla in anhörigas upplevelser och erfarenhet av den vård och omsorg som ges inom kommunens vård- och omsorgsboenden. Syftet var också att möjliggöra för anhöriga att interagera med varandra och att skapa gemensamhet och delad erfarenhet.

2 Inledning

För att ta del av anhörigas upplevelser och erfarenhet av vården och omsorgen inom kommunens vård- och omsorgsboenden användes metoden fokusgrupp. Fokusgrupp är en undersökningsmetod där en grupp personer tillfrågas samtidigt om en viss frågeställning eller ett visst tema. Fokusgruppen leds av en samtalsledare som ska sköta intervjun utan att vara allt för styrande. En stor fördel med att använda metoden fokusgrupp är att den bygger på dialog och delaktighet och att det går snabbt att sammanställa resultaten. Till gruppdiskussionerna valdes öppna frågor som möjliggjorde för deltagarna att uttrycka det de menar, tror, tänker och känner. En lämplig gruppstorlek är cirka 6–12 deltagare för att deltagarna ska känna sig bekväma i att uttrycka sina åsikter. Fokusgruppen för anhöriga bestod av 8 deltagare som delades upp i två grupper. Metoden användes för att få hjälp med att identifiera viktiga faktorer för områdena och därmed som underlag för fortsatt utvecklings- och förbättringsarbete. Begränsningen med metoden är att den inte ger underlag för en mer djupgående analys då resultaten grundar sig på stödord som skrevs ner innan och under gruppsamtalen.

För att bjuda in anhöriga till fokusgruppen skickades en inbjudan ut till samtliga vård- och omsorgsboenden i kommunen och anhörigkonsulentsen informerades om fokusgruppen i sin anhöriggrupp. Inbjudan publicerades även på tyreso.se. Det var 8 anhöriga som anmälde sig och deltog i fokusgruppen. 7 av 8 anhöriga hade närstående på samma vård- och omsorgsboende.

Fokusgruppen genomfördes av äldre- och omsorgsförvaltningen. Ansvariga var Maria Söder, Socialt ansvarig samordnare – SAS, Marika Skarpenhed, Anhörigkonsulent och Therese Gehlin, Verksamhetsutvecklare. Fokusgruppen genomfördes den 15 november under 2,5 timmar i en lokal utanför kommunhuset. Upplägget för fokusgruppen innehöll, presentation av ansvariga

och deltagare, syftet med fokusgruppen, information om den nationella brukarundersökning och kort om hur kommunen på olika sätt följer upp kvaliteten i våra kommunala boenden samt gruppdiskussion kring 3 frågeställningar.

3 Resultat

Deltagarna i fokusgruppen delades upp i två grupper med varsin samtalsledare som antecknade, såg till att alla deltagare var aktiva och som följde upp med följdfrågor. Innan gruppdiskussionerna började delades frågeställningen ut och deltagarna fick enskilt under cirka 5 minuter läsa igenom frågeställningen och skriva ner några exempel som de sedan kunde dela med sig av till gruppen.

3.1 Inflytande och delaktighet

Frågeställning: Vad innebär inflytande och delaktighet? Hur ser möjligheten ut för den enskilde att kunna påverka sin livssituation och den omsorg som ges? Ge exempel på när det fungerar bra och när det fungerar mindre bra? Hur är du som anhörig delaktig? Hur skulle du vilja vara delaktig?

När det gäller den enskildes möjlighet till inflytande och delaktighet i att kunna påverka sin livssituation och den omsorg som ges så framkom att det kan vara svårt för en person med demens att vara delaktig och ha inflytande när personen inte kognitivt förstår de moment i vardagen som behöver utföras. Deltagarna samtalande kring hur viktigt det är med kontinuitet, att personal har god kännedom om de boende och kan anpassa omsorgen individuellt. Att personal har tid, är uppmärksam och möjliggör delaktighet för de boende. Ett förslag som kom upp var att köpa in städhjälp så att omsorgspersonalen kan koncentrera sig på omsorgsarbetet istället för städningen. Annat som togs upp var vikten av att personal tar hänsyn till den egna viljan – anpassar, och att den boende får möblera sitt rum som hen vill utan att personalen har åsikter.

Positiva saker som lyftes i samtalen var bland annat den boendes livsberättelse som upprättas tillsammans med den boende/anhöriga, att det är bra när sjuksköterska återkopplar till anhöriga och när personal följer med vid sjukhusbesök. Deltagarna upplevde också att det fungerade bra med övergripande information som skickas ut i ett månadsbrev till anhöriga. Annat positivt som framkom var Ung Omsorg, unga vuxna som kommer till boendet och hjälper till med exempelvis promenader och att spela spel med de boende.

I samtalen kring det som upplevdes fungera mindre bra framkom bland annat att man som anhörig inte ska behöva påtala att de basala behoven ska tas omhand som t ex munhygien. Att personalbemanningen är låg, även nattetid och att de individuella behoven därför inte hinns med. Att man som anhörig inte alltid blir lyssnad på. Det är svårt att veta vad som hänt när man som anhörig inte får återkoppling eller information. Att personal frågar om saker

som den boende ändå inte får välja själv. Att personal ifrågasätter varför den enskilde behöver hjälp igen, exempel som togs upp var en boende som behövde gå på toaletten tre gånger ganska nära inpå. Överlämning av information vid personalbyte. Vissa av deltagarna upplevde att de blev ansvariga gällande sina närståendes medicinska behov eller fysiska sjukdomar/förändringar, exempel som togs upp var en oupptäckt fotfraktur, fotsvamp och kortisonbehandling som inte avslutades enligt ordination.

När det gäller delaktigheten för anhöriga framkom bland annat hur viktigt det är att som anhörig få vara delaktig i att ta fram den enskildes livsberättelse, få information och återkoppling samt att få vara delaktig i hur omsorgen ska utföras. Deltagarna samtalade också om vikten av att som anhörig känna sig välkommen vid besök, att bli vänligt bemött och att känna sig välkomna i sällskapsrummen eller andra gemensamhetsutrymmen som finns. Annat som framkom var önskemål om att bli erbjudna möte med läkare och sjuksköterska för att bli uppdaterade om sin närståendes hälsa och för att kunna ställa frågor kring medicinering vid behov.

3.2 Sociala aktiviteter

Frågeställning: Vad innebär en aktiv/stimulerande dag? Vilka utbud/typer av aktiviteter kan bidra till en aktiv dag och motivera till deltagande? Ge exempel på både gemensamma och enskilda aktiviteter.

En viktig gemensam beröringspunkt var utomhusvistelse, att möjliggöra dagliga promenader, så att de boende får möjlighet till rörelse och/eller frisk luft och dagsljus. I samtalen kring gemensamma aktiviteter framkom att det bör finnas olika typer av aktiviteter och anpassad fysisk träning så att de boende har möjlighet att välja utifrån sina individuella förutsättningar och intressen. Några aktiviteter som lyftes var, olika nivåer på gymnastik utifrån de boendes rörlighet, underhållning, dans och musik, promenader, pyssel och kontakt med djur. Aktiviteter utifrån individuella önskemål som föreslogs var bland annat att måla, baka, tvätta, sköta om växter, högläsning eller ljudbok. Även vardagssysslor i den boendes lägenhet togs upp, som att sköta om blommor, vika tvätt, damma och dammsuga. Annat som framkom var att de boende ska ha möjlighet att vara med och vara delaktiga i det som sker på avdelningen, att de boende får komma ut på utflykter och att aktiviteterna är tillgängliga för alla som bor på boendet oavsett vilken avdelning den boende bor på. Ett önskemål som lyftes var att exempelvis bjuda in någon förskolegrupp som kan komma och umgås med de äldre.

Deltagarna samtalade även kring vikten av att få information om vilka aktiviteter som erbjuds och att de som anhöriga skulle vilja få information om och när deras närstående deltagit eller erbjudits att delta i någon aktivitet. Ett förslag som kom upp var att personalen skriver upp på en lista vad den boende erbjudits och deltagit i.

Något som var mycket uppskattat av de anhöriga var Ung Omsorg, som tillhandahåller unga vuxna som kommer till boendet och utför olika aktiviteter med de boende.

3.3 Inom- och utomhusmiljö

Frågeställning: Vad utmärker en god inom- och utomhusmiljö? Vad är viktigt för att inom- och utomhusmiljö ska kännas inspirerande, tryggt och trivsamt?

I samtalen kring inomhusmiljö framkom att det viktigt med anpassade möbler, att det finns blommor och gardiner i de gemensamma utrymmena, att det är välskött och städat, att det finns rum i rummen så att man kan gå undan i små grupper eller hitta en enskild plats. Det bör även finnas utrymme där anhöriga kan sitta om personal hjälper den boende i lägenheten.

När det gäller utomhusmiljö är det viktigt att det finns utrymme för olika sittplatser och möjlighet till olika aktiviteter som exempelvis plantering och odlingar. Annat som lyftes var att det finns växtlighet, att utemiljön är tillgänglig, tryggt och anpassad utifrån målgruppen så att den boende kan vistas själv på gården och promenera runt.

Det som också är viktigt är att personalen engagerar sig i och bryr sig om både inom- och utomhusmiljön, att de anmäler eller åtgärdar fel och att de ser till att det är snyggt och sköts överallt.

Det framkom också förslag att ta i beaktande vid planering av nya boenden. Bland annat att undvika återvändsgränder i korridorer och istället bygga så den boende kan gå runt i gemensamhetsutrymmena. När det gäller utomhusmiljö bör man tänka på att det finns tillräckligt med utrymme för att få plats med exempelvis gångvägar, olika sittplatser, planteringar av blommor, buskar, träd och odlingar. Att det är tillgängligt och tryggt på utegården så att den boende kan vistas på egen hand utomhus. Annat som uppkom var att inte ha för många dörrar med lås för att komma till avdelningen på besök, en av deltagarna berättade att det krävs fem kodtillfällen innan hen är på avdelningen där den närstående bor.

3.4 Utvärdering av fokusgruppen

Deltagarna fick i slutet möjlighet att göra en kortare utvärdering av fokusgruppens innehåll och upplägg. De skulle skriva ner vad de tyckte varit bra och om det var något som varit mindre bra eller som skulle kunna förbättras.

7 av 8 deltagare lämnade in en utvärdering. Samtliga deltagare var positiva till upplägget av fokusgruppen. Några av kommentarerna var, *bra att träffa personer i samma situation och få dela erfarenheter. Ventilera viktiga frågor. Väldigt bra att kunna träffas och diskutera olika aspekter av boendemiljön och omsorgen, och att få framföra sina*

åsikter. Givande att lyssna på andras anhöriga och deras upplevelser, vi har liknande upplevelser. Känslan av att få bekräftelse är positiv, att man inte själv är "kräsen", hoppas vi blir hörda. Mycket bra att anhörigas åsikter och observationer lyssnas på, jättetrevligt. Kommer inte på något dåligt, fick säga det jag ville. Upplägget av mötet var helt fantastiskt.

2 av 8 deltagare skrev förbättringsförslag, dessa var, *möjligen lite mer tid. Kanske informationen via de olika boendena så att anhöriga får den till sig i största möjliga mån.*

4 Sammanfattning

Resultatet av sammanställningen från det som skrevs ner av deltagare och samtalsledare visar att de utvecklings- och förbättringsområden som tagits fram av äldre- och omsorgsförvaltningen stämmer väl överens med de anhörigas upplevelser och erfarenhet av vad som behöver utvecklas och förbättras inom vården och omsorgen om de boende inom kommunens vård- och omsorgsboenden. I resultatet framkommer ett flertal gemensamma faktorer som exempelvis att rutiner behöver vara väl förankrade hos personal, att personal har rätt kompetens, engagemang och intresse för de boende, att inom- och utomhusmiljö är trivsamma, anpassade, tillgängliga och möjliggör för aktiviteter och rörelse samt att det finns ett bra utbud av och olika aktiviteter som är anpassade utifrån de boendes förutsättningar och intressen. Andra gemensamma faktorer var otillräcklig bemanning, bristande information och återkoppling och vikten av daglig utevistelse. Resultatet från utvärderingen visade också att det var mycket uppskattat och givande för de anhöriga att få träffa andra i liknande situation och få dela med sig av sina upplevelser och erfarenheter till varandra och ansvariga för fokusgruppen.

Resultatet från fokusgruppen kommer att vara en bidragande del i det fortsatta utvecklings- och förbättringsarbetet av uppföljningar i kommunens vård- och omsorgsboenden. En del av underlaget kommer att användas vid framtagandet av fokusområden som ska följas upp i samband med individ- och avtalsuppföljningar samt vid eventuella verksamhetsbesök under 2023.